ZBIERKA ZÁKONOV
SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Ročník 1957

Vyhlásené: 15.08.1957 Vyhlásená verzia v Zbierke zákonov Slovenskej republiky

Obsah tohto dokumentu má informatívny charakter.

45

Vládne nariadenie
z 2. augusta 1957
o zlepšovacích návrhoch

Vláda Československej republiky nariaďuje podľa § 31 ods. 5 a § 32 ods. 1 zákona č. 34/1957 Zb. o vynálezoch, objavoch a zlepšovacích návrhoch:

Oddiel 1
Zlepšovací návrh

§ 1

(1) Účelom zlepšovacích návrhov je dosiahnuť vyššiu a hospodárnejšiu výrobu, zlepšenie akosti výrobkov, práce alebo služieb, zvýšenie sociálnej a kultúrnej starostlivosti o pracujúcich zdokonaľovaním výrobných prostriedkov a pracovných spôsobov alebo ich lepším využitím.

(2) Za zlepšovacie návrhy sa považujú najmä návrhy výrobnotechnickej, organizačnotechnickej a organizačnohospodárskej povahy, ktoré umožňujú zdokonaľovať známu techniku, technológiu, projekciu, skúšobné a výskumné metódy, ako aj výrobky, alebo účinnejšie využívať zariadenia, suroviny, materiály, palivá, pracovné sily, energie, výrobné plochy a iné zdroje, alebo zhospodárniť investičnú výstavbu, alebo zlepšiť bezpečnosť a ochranu práce, bezpečnosť prevádzky, sústavu riadenia, zásobovania, evidencie, technické normy a pod.

§ 2

Za zlepšovacie návrhy sa nepovažujú najmä:

a) objavy ložísk alebo nálezísk prírodného bohatstva alebo upozornenie na ne;

b) opatrenia vyplývajúce z operatívneho riadenia podnikov a nižších hospodárskych zložiek;

c) upozornenie, že nie je zachovávaný právny predpis (napr. zákon, technická norma);

d) vytýčenie úlohy, ak sa nenavrhuje spôsob riešenia;

e) odporúčanie nákupu nového zariadenia alebo materiálu, ktoré sú dostupné;

f) odstraňovanie nedostatkov a chýb spôsobených nedbanlivosťou;

g) odporúčanie spôsobu liečenia nemocí a ochrany pred nemocami.

§ 3

(1) Ak bol podaný v tom istom podniku zlepšovací návrh zhodný so skôr odmietnutým návrhom iného zlepšovateľa, považuje sa takýto návrh za púhe upozornenie na možnosť využitia skôr odmietnutého návrhu. Ak dôjde k zavedeniu návrhu, trebárs i z iného podnetu, má pôvodný zlepšovateľ nárok na odmenu. Osobe, ktorá upozornila na možnosť využitia návrhu, sa vyplatí odmena podľa § 23 ods. 3.

(2) Ustanovenie predchádzajúceho odseku sa nevzťahuje na zlepšovacie návrhy podané po uplynutí 3 rokov odo dňa, keď bol pôvodný zlepšovací návrh odmietnutý. Po uplynutí tejto lehoty sa k pôvodnému zlepšovaciemu návrhu neprihliada.

(3) Nariadenie užíva, pokiaľ z povahy veci neplynie niečo iné, výraz „podnik“ i pre iné hospodárske organizácie a pre organizácie rozpočtové a výraz „zlepšovateľ“ i pre toho, kto na svojom zlepšení pracuje alebo kto zlepšovací návrh ešte len prihlásil.

Oddiel 2
Pôsobnosť štátnych orgánov a organizácií

§ 4

Štátny úrad pre vynálezy a normalizáciu (ďalej len „Úrad“) plní v odbore zlepšovacích návrhov okrem pôsobnosti zvlášť vytknutej v zákone o vynálezoch, objavoch a zlepšovacích návrhoch (ďalej len „zákon“) a v ďalších ustanoveniach tohto nariadenia najmä tieto úlohy:

a) pripravuje po dohode so zúčastnenými ústrednými úradmi a orgánmi návrhy právnych predpisov upravujúcich zásadné otázky zlepšovacích návrhov; v rámci daných splnomocnení vydáva k nim podrobnejšie právne predpisy; zúčastňuje sa na vydávaní právnych noriem ústredných úradov a orgánov, ktoré obsahujú pokyny o organizácii, prejednávaní, skúšaní, zavádzaní, rozširovaní zlepšovacích návrhov a uzavieraní dohôd o využití a odmene;

b) sleduje problémy zlepšovateľského hnutia v zahraničí a stará sa o výmenu skúseností;

c) zjednocuje činnosť ústredných úradov a orgánov v odbore zlepšovacích návrhov;

d) vyžaduje si v rámci schválených výkazov od ústredných úradov a orgánov prehľady a rozbory zlepšovateľského hnutia v ich pôsobnosti a podáva vláde správy o stave zlepšovateľského hnutia a návrhy na opatrenia pre jeho rozvoj;

e) v spolupráci s orgánmi Revolučného odborového hnutia sa stará o rozvoj zlepšovateľského hnutia.

§ 5

Ústredné úrady a orgány plnia v odbore zlepšovacích návrhov okrem pôsobnosti zvlášť vytknutej v zákone a v ustanoveniach tohto nariadenia najmä tieto úlohy:

a) vydávajú po dohode s Úradom a s príslušnými ústrednými výbormi odborových sväzov podrobné pokyny pre organizáciu zlepšovateľského hnutia, pre prejednávanie, skúšanie, zavádzanie, využitie a rozširovanie zlepšovacích návrhov a pre uzavieranie dohôd o využití zlepšovacích návrhov a odmene za ne (ďalej len „dohoda o využití a odmene“); pokiaľ ide o odbor štátnej správy, vydá vzorové smernice minister financií po dohode s ministrom vnútra a predsedom Úradu;

b) organizujú zisťovanie možnosti využitia zlepšovacích návrhov v národnom hospodárstve, dbajú o rozširovanie návrhov nadpodnikového významu a starajú sa o to, aby tieto návrhy boli uplatnené v technických normách;

c) dbajú, aby podriadené podniky si zabezpečili primeranú voľnú kapacitu a odborníkov pre rozpracovanie, skúšanie a zavádzanie zlepšovacích návrhov;

d) vymieňajú s inými ústrednými úradmi a orgánmi skúsenosti o organizácii práce so zlepšovateľmi a o zavádzaní zlepšovacích návrhov;

e) organizujú poskytovanie porád a pomoci zlepšovateľom v svojej pôsobnosti;

f) starajú sa o to, aby v ústrednom úrade alebo orgáne bola vybudovaná a udržiavaná účelná dokumentácia zlepšovacích návrhov v odbore ich pôsobnosti, a dbajú, aby obdobná dokumentácia bola vybudovaná v podriadených orgánoch a podnikoch;

g) zostavujú a vyhlasujú plán sektorových tematických úloh a vypisujú súťaže na ich riešenie; vydávajú publikácie, letáky, plagáty a pod.;

h) kontrolujú činnosť a plnenie úloh im podriadených podnikov a informujú Úrad o stave zlepšovateľského hnutia s uvedením rozboru jeho nedostatkov a kladov;

i) rozvíjajú zlepšovateľské hnutie v spolupráci s príslušným ústredným výborom odborového sväzu.

§ 6

Do úloh podniku v odbore zlepšovacích návrhov patrí najmä:

a) vykonávať vyšetrenie o možnosti využitia zlepšovacích návrhov, rozpracovať a vyskúšať prospešné návrhy, zabezpečovať ich urýchlené zavádzanie, uzavierať dohody o využití a odmene a vyplácať odmeny zlepšovateľom a osobám, zúčastneným pri rozpracovaní, vyskúšaní, zavádzaní alebo rozšírení zlepšovacích návrhov;

b) venovať riadnu starostlivosť a podporu rozvoju a využitiu tvorivých schopností zlepšovateľov, ktoré sú zamerané na riešenie otázok prospešných pre národné hospodárstvo;

c) poskytovať zlepšovateľom bezodplatné porady a pomoc, ako i umožniť im, aby mohli používať zariadenia, nástroje a materiály podniku, nutné pre vyrobenie a preverenie skúšobných vzoriek, pokiaľ tým neutrpí výroba, prevádzka alebo bezpečnosť práce;

d) odovzdávať podklady nadriadeným orgánom a ostatným podnikom pre najrýchlejšie rozšírenie návrhov;

e) vyhlasovať tematické úlohy a organizovať súťaže na ich riešenie;

f) zabezpečovať v rámci dotyčných plánov výrobnú kapacitu, finančné a iné prostriedky a odborníkov pre rozpracovanie, skúšanie a zavádzanie zlepšovacích návrhov;

g) organizovať rozvoj zlepšovateľského hnutia za spolupráce so základnými organizáciami odborových sväzov.

§ 7

Podniky, ktoré určia v smerniciach vedúci ústredných úradov a orgánov, sú povinné zriadiť útvary pre vynálezectvo a zlepšovateľstvo v rozsahu primeranom k ich úlohám.

Oddiel 3

Konanie o zlepšovacích návrhoch

§ 8

(1) Zlepšovacie návrhy sa podávajú zásadne písomne. Ak nie je zlepšovateľ vstave podať návrh písomne, poskytne mu podnik pomoc spísaním zlepšovacieho návrhu.

(2) Návrh musí obsahovať opis, ku ktorému sa pripojí, ak je to potrebné, dotyčný výkres. V opise sa objasní, aký doterajší spôsob práce alebo aké pracovné prostriedky sa doteraz používali, ich nevýhody a navrhované spôsoby zlepšenia.

(3) Ak sa dotýka zlepšovací návrh platnej technickej normy, alebo ak vytvára podmienky pre vypracovanie a vyhlásenie novej technickej normy, uvedie zlepšovateľ i túto okolnosť, ak je mu známa.

(4) Všetky došlé zlepšovacie návrhy musia sa zapísať do denníka, ktorý sa vedie podľa vzoru vydaného Úradom. O zápise návrhu do denníka sa vydá zlepšovateľovi písomné potvrdenie. Denník sa musí zviazať a riadne stránkovať.

§ 9

Ak podá zlepšovací návrh niekoľko zlepšovateľov a v ňom neuvedú, aký podiel prislúcha každému z nich, majú voči podniku nárok na odmenu rovnakým dielom.

§ 10

(1) Zlepšovací návrh sa podáva u toho podniku alebo jeho zložiek, ktorého odboru práce alebo prevádzky sa návrh týka; ak ide o zlepšenie z administratívneho odboru, podáva sa návrh u toho podniku, ktorý je podľa platných právnych predpisov oprávnený zlepšenie zaviesť.

(2) Kto je v pracovnom pomere, je povinný prihlásiť zlepšovací návrh v podniku, v ktorom je zamestnaný, ak sa týka návrh práce alebo prevádzky tohto podniku.

(3) Ak nie je podnik, ktorému zlepšovací návrh došiel, kompetentný, postúpi návrh bez meškania kompetentnému podniku.

§ 11

(1) Ak nie je zlepšovací návrh technicky jasný alebo úplný, vyzve podnik zlepšovateľa, aby návrh v určenej lehote technicky objasnil alebo doplnil.

(2) Ak vyhovie zlepšovateľ výzve uvedenej v odseku 1 až po určenej lehote, považuje sa návrh za podaný dňom, keď došlo objasnenie alebo doplnenie.

§ 12

Došlý zlepšovací návrh podrobí podnik vyšetreniu, či je prospešný, či vyhovuje požiadavkám bezpečnosti pri práci, alebo či sú ním dané predpoklady na zmenu, doplnenie, revíziu alebo zrušenie, alebo na vypracovanie novej normy. Do 30 dní od dôjdenia, prípadne doplnenia zlepšovacieho návrhu musí podnik oznámiť zlepšovateľovi, či návrh zavedie alebo či jeho zavedenie odmieta, alebo či bude treba o zlepšovacom návrhu konať obsiahlejšie vyšetrenie, alebo že návrh vyskúša. Rozhodnutie podniku, ktorým sa odmieta zavedenie zlepšovacieho návrhu, musí sa oznámiť zlepšovateľovi písomne s podrobným vecným odôvodnením.

§ 13

Ak je potrebné návrh vyskúšať, urobí podnik bezodkladne opatrenie na vykonanie dotyčných skúšok a upovedomí o tom zlepšovateľa, ktorému navrhne dohodu o spolupráci pri skúšaní. Skúšanie návrhu bez spolupráce zlepšovateľa je možné len vo zvlášť odôvodnených prípadoch.

§ 14

(1) Ak podnik zistí, že zlepšovací návrh je prospešný, zabezpečí jeho zavedenie a okrem prípadov, keď vypracovaním návrhu bola splnená pracovná úloha (§ 21 ods. 3), urobí všetky opatrenia na uzavretie dohody o využití a odmene so zlepšovateľom.

(2) Konanie o podstatných bodoch dohody, najmä o spolupráci zlepšovateľa na skúšaní alebo zavedení návrhu, o spôsobe určenia odmeny a čase jej zročnosti, sa musí ukončiť najneskoršie do 15 dní odo dňa oznámenia, že podnik návrh zavedie.

(3) Súhlas s uzavretím dohody zo strany podniku je platný a záväzný, ak ho dal pracovník na to oprávnený (vedúci alebo jeho zástupca).

(4) Ak je zlepšovateľ, s ktorým sa uzaviera dohoda, vedúcim podniku, zastupuje podnik pri konaní o uzavretí dohody nadriadený orgán.

(5) Dohoda obsahuje najmä ustanovenie o spolupráci zlepšovateľa pri vypracovaní výkresov a prototypu, o skúšaní a zavádzaní návrhu a účasti zlepšovateľa pri ňom, o výške odmeny, o čase a spôsobe jej zročnosti.

§ 15

Ak bol na predmet zlepšovacieho návrhu udelený patent, uzavrie podnik s pôvodcom zmluvu podľa § 3 zákona, ktorá nahradí dohodu o využití a odmene. Vyplatené sumy sa započítajú do odmeny za využitie vynálezu.

§ 16

Ak podnik odmietol zaviesť zlepšovací návrh preto, že nepovažuje zavedenie návrhu za prospešné a účelné, môže zlepšovateľ požiadať nadriadený orgán, aby preskúmal stanovisko podniku. Žiadosť sa podáva v lehote 30 dní odo dňa, keď bolo doručené odmietnutie zavedenia návrhu prostredníctvom podniku, ktorý o návrhu rozhodol. Podnik je povinný, ak nevyhovie sám žiadosti, predložiť žiadosť v lehote 30 dní od jej podania nadriadenému orgánu na preskúmanie; rozhodnutie tohto orgánu je konečné.

Oddiel 4
Zavedenie zlepšovacieho návrhu

§ 17

(1) Zavedenie zlepšovacieho návrhu sa zabezpečí:

a) rozkazom, ak možno návrh uskutočniť bez zaradenia do plánu;

b) prostredníctvom plánu technicko-organizačných opatrení alebo plánu technického rozvoja;

c) schválením technickej dokumentácie, ak bol návrh prejednaný v priebehu výskumu, vývoja, projekcie alebo prípravy výroby.

(2) Národné podniky alebo iné hospodárske organizácie určia alebo zriadia podľa smerníc ústredných úradov alebo orgánov strediská alebo iné útvary, ktorých úlohou bude najmä zhotovovať skúšobné vzory, zoznamovať podniky s vyskúšanými zlepšovacími návrhmi a predvádzať im ich použitie.

§ 18

(1) V priebehu zavádzania zlepšovacieho návrhu alebo v lehote určenej smernicami ústredného úradu vykoná podnik zmeny v technicko-hospodárskych normách, v technickej dokumentácii (technologické postupy, výkresy a pod.) a kalkulácii alebo dá podnet na takéto zmeny.

(2) Ak nie je zavedenie návrhu v súlade s technickou normou alebo s iným právnym predpisom, možno návrh zaviesť až vtedy, keď dôjde k zmene týchto predpisov, ktoré zavedenie návrhu pripúšťajú.

Oddiel 5
Rozširovanie zlepšovacích návrhov

§ 19

(1) Vyskúšané zlepšovacie návrhy, ktoré majú význam pre ďalšie podniky, sú podniky povinné odovzdať do 30 dní po vyskúšaní nadriadeným orgánom a tiež inak sa postarať o ich využitie v ďalších podnikoch.

(2) Za zabezpečenie rozšírenia zlepšovacieho návrhu sú zodpovedné orgány nadriadené podniku, ktorý prvý uzavrel so zlepšovateľom dohodu o využití a odmene alebo návrh zaviedol.

(3) Podniky, ktorým došiel zlepšovací návrh k využitiu rozšírením, sú povinné prejednať návrh, akoby bol v podniku priamo prihlásený.

(4) Návrhy celoštátneho významu uverejňuje urýchlene Ústav pre technické a ekonomické informácie v Zbierke zlepšovacích návrhov.

(5) Spôsob odovzdávania návrhov, ich rozširovanie, prejednávanie a evidenciu určia v smerniciach pre svoju pôsobnosť ústredné úrady a orgány.

§ 20

Podnik, ktorý zaviedol návrh mu odovzdaný na rozšírenie alebo uverejnený v publikáciách určených pre rozširovanie zlepšovacích návrhov, je povinný do 30 dní podať o tom správu nadriadenému orgánu, ktorý je zodpovedný za rozšírenie zlepšovacieho návrhu, a zlepšovateľovi. Podnik je tiež povinný oznámiť nadriadenému orgánu výšku vyplatenej odmeny.

Oddiel 6
Odmeny a výhody

§ 21

(1) Nárok na odmenu vzniká po zavedení zlepšovacieho návrhu.

(2) Odmena prislúcha aj v tom prípade, keď predmet zlepšovacieho návrhu bol už zavedený z popudu zlepšovateľa a s vedomím podniku pred podaním zlepšovacieho návrhu, pokiaľ návrh bol podaný do 3 mesiacov po zavedení.

(3) Nárok na odmenu neprislúcha, ak splnil zlepšovateľ vypracovaním zlepšovacieho návrhu úlohu, ktorá mu bola uložená plánom práce alebo pracovným rozkazom, a úloha bola splnená spôsobom nepresahujúcim medze daných technických pokynov, smerníc alebo podmienok.

(4) Ustanovenie odseku 3 sa nevzťahuje na zlepšovacie návrhy, ktorými bola vyriešená vyhlásená tematická úloha.

(5) Odmena za využitie zlepšovacieho návrhu sa dojednáva podľa smerníc o odmenách za zlepšovacie návrhy (§ 32 ods. 2 zákona).

(6) Ak sa zavedie zlepšovací návrh nielen v podniku, ktorý uzavrel so zlepšovateľom dohodu, ale aj v iných podnikoch, má zlepšovateľ nárok na odmenu, o ktorej sa dohodne s podnikmi, ktoré návrh zaviedli, prípadne s ich nadriadeným orgánom.

(7) Nárok na odmenu za využitie návrhu, v ďalších podnikoch neprislúcha, ak bol návrh v nich zavedený po uplynutí 3 rokov odo dňa, keď bol návrh zavedený v prvom podniku.

§ 22

(1) Ak má zlepšovací návrh za následok zmenu platnej výkonovej normy, má zlepšovateľ, pokiaľ pracuje na úlohách dotknutých návrhom, nárok na doplatok, ktorý sa rovná rozdielu sadzieb medzi novou a starou výkonovou normou, a to po čas 6 mesiacov po sebe idúcich odo dňa zavedenia novej výkonovej normy. Ak je návrh dielom niekoľkých zlepšovateľov, má každý z nich nárok na doplatok len v tom pomere, v akom sa podieľali na vypracovaní návrhu tí, ktorí pracujú na úlohách dotknutých návrhom.

(2) Pracovníka, ktorému prislúcha nárok na doplatok podľa odseku 1, možno preložiť na inú prácu len z osobitných dôvodov a ak s tým súhlasí príslušný odborový orgán. V prípade preloženia

prislúcha mu primeraná náhrada. Pre dohodu o výške náhrady platia rovnaké zásady ako pre dohodu o odmene (§ 31 zákona).

(3) Pracovník, ktorý na svojom pracovisku z vlastného podnetu zaviedol cudzie zlepšenie, má nárok na doplatok po čas o 1 mesiac dlhší, než je čas potrebný na zapracovanie.

(4) Doplatok podľa odsekov 1 a 3 sa vypláca až do výšky mzdy zlepšovateľa alebo toho, kto zaviedol cudzie zlepšenie na svojom pracovisku, za čas, za ktorý je doplatok vyplácaný.

§ 23

(1) Za priamu účasť na zavedení a rozšírení zlepšovacieho návrhu prislúcha účastníkovi odmena primeraná významu návrhu, stupňu pomoci a pracovného úsilia.

(2) Tiež vedúcim pracovníkom podnikov, cechov a dielní, ktorí sa pričinili o urýchlené zavedenie zlepšovacích návrhov, prislúcha odmena primeraná významu návrhov, stupňu pomoci a pracovného úsilia.

(3) Pracovníkovi, ktorý upozorní na možnosť využitia zlepšovacieho návrhu zavedeného v inom podniku, prislúcha odmena, ak dôjde k využitiu návrhu na jeho upozornenie; odmena neprislúcha, ak má pracovník za povinnosť sledovať a navrhovať zavádzanie novej techniky alebo nových pracovných metód.

(4) Výšku odmeny určí vedúci podniku; ak ide o vedúceho podniku, rozhoduje o výške odmeny nadriadený orgán.

§ 24

Zlepšovateľovi, s ktorým sa uzavrela dohoda o využití a odmene, vydá podnik do 15 dní odo dňa zavedenia návrhu zlepšovateľské osvedčenie s uvedením očakávaných ekonomických výsledkov; vzor tohto osvedčenia vydá Úrad. Za využitie návrhu v ďalšom podniku rozšírením sa zlepšovateľské osvedčenie nevydáva.

§ 25

(1) Ak nedôjde k uzavretiu dohody o využití a odmene pre nezhodu v otázke odmeny, predloží podnik svoj návrh odmeny príslušnej odborovej organizácii na vykonanie zmierovacieho konania. Ak sa ani v zmierovacom konaní neodstráni rozpor medzi podnikom a navrhovateľom, rozhodne o odmene na základe žaloby zlepšovateľa súd. O vykonaní zmierovacieho konania môže požiadať i zlepšovateľ.

(2) Ustanovenie odseku 1 platí aj pre odmeny, ktoré prislúchajú zlepšovateľovi za využitie návrhu v ďalších podnikoch.

(3) Ústredná rada odborov určí orgány a spôsob vykonávania zmierovacieho konania.

(4) Náklady zmierovacieho konania uhradzuje podnik (§ 14 ods. 1).

§ 26

Predseda Úradu sa splnomocňuje, aby určil a vyplatil odmeny za využitie zlepšovacích návrhov mimo územia Československej republiky, ku ktorému došlo do dňa účinnosti tohto nariadenia.

Oddiel 7

§ 27

V svojej pôsobnosti určí minister poľnohospodárstva a lesného hospodárstva po dohode s ministrom financií a predsedom Úradu a v spolupráci s príslušnými odborovými sväzmi vyhláškou v Úradnom liste potrebné odchýlky z ustanovení tohto nariadenia, pokiaľ ide o prihlasovanie, prejednávanie, zavádzanie a rozširovanie návrhov, ako i dojednávanie odmien za ne.

Oddiel 8
Účinnosť a vykonanie

§ 28

Toto nariadenie nadobúda účinnosť 15. augustom 1957; vykonajú ho všetci členovia vlády.

Široký v. r.

Dolanský v. r.

Kopecký v. r.

Inž. Jankovcová v. r.

Poláček v. r.

Barák v. r.

Inž. Šimůnek v. r.

Dr. Kyselý v. r.

Plojhar v. r.

Dr. Šlechta v. r.

Bakuľa v. r.

David v. r.

Ďuriš v. r.

Krajčír v. r.

Krosnář v. r.

Machačová v. r.

Dr. Nejedlý v. r.

Tesla v. r.

Uher v. r.

Beran v. r.

Jonáš v. r.

Reitmajer v. r.

Dr. Škoda v. r.

Inž. Černý v. r.

Dvořák v. r.

Dr. Kahuda v. r.

Generál plukovník Lomský v. r.

Dr. Neuman v. r.

Ouzký v. r.

Pospíšil v. r.

Inž. Púčik v. r.

Dr. Vlasák v. r.

Zatloukal v. r.

Vydavateľ Zbierky zákonov Slovenskej republiky a prevádzkovateľ právneho a informačného portálu Slov-Lex dostupného na webovom sídle www.slov-lex.sk je Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky, Župné námestie 13, 813 11 Bratislava, tel.: 02 571 01 000, e-mail: helpdesk@slov-lex.sk.